

Datum

2020-09-01

Vår referens

Sandra Lundberg

Utvecklingssekreterare

sandra.lundberg@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Utredning av stadens områden med anledning av förordningsändring och ny anmälan om områden som ska undantas asylsökandes eget boende inför 2021 STK-2020-1063

Sammanfattning

Sedan den 1 januari 2020 gäller att asylsökande person som bor i eget boende (EBO) i ett område med socioekonomiska utmaningar, som huvudregel, inte har rätt till dagersättning eller särskilt bidrag enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Vilka områden som omfattas av regleringen bestäms genom ett anmälningsförfarande där vissa, av regeringen utpekade kommuner, kan anmäla till Migrationsverket att en eller flera delar av kommunen ska omfattas av regleringen. I en ny förordning, Förordning om ändring i förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. som trädde i kraft den 15 augusti 2020 har vissa ändringar gjorts i anmälningsförfarandet till Migrationsverket. Länsstyrelsen ges möjlighet att förhindra att en kommun anmäler ett område om det står klart att områdets sociala och ekonomiska förhållanden inte motiverar en anmälan och deras yttrande är bindande för kommunen. Förordningsändringarna innebär att redan anmälda områden för undantag av asylsökandes eget boende kommer att upphöra vid utgången av år 2020, vilket föranleder denna nya anmälan.

Stadskontoret föreslår att 48 av Malmös 91 RegSO-områden anmäls till Migrationsverket för att undantas asylsökandes eget boende med fortsatt rätt till ersättning. Detta motsvarar 97 av Malmös 192 DeSo-områden.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige godkänner förslag om undantagna områden enligt förändringar i förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. och skickar anmälan enligt blankett till Migrationsverket.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 200831 Utredning av stadens områden med anledning av förordningsändring och ny anmälan av områden som ska undantas asylsökandes eget boende inför 2021
- Bilaga 1, Statistiskt underlag och sammanfattning

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-09-07

Kommunstyrelsen 2020-09-09

Kommunfullmäktige 2020-09-24

Beslutet skickas till

Länsstyrelsen Skåne för yttrande

Ärendet

Sedan den 1 januari 2020 gäller att asylsökande person som bor i eget boende (EBO) i ett område med socioekonomiska utmaningar, som huvudregel, inte har rätt till dagersättning eller särskilt bidrag enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Vilka områden som omfattas av regleringen bestäms genom ett anmälningförfarande där vissa, av regeringen utpekade kommuner, kan anmäla till Migrationsverket att en eller flera delar av kommunen ska omfattas av regleringen. I en ny förordning, Förordning om ändring i förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. som trädde i kraft den 15 augusti 2020 har vissa ändringar gjorts i anmälningförfarandet till Migrationsverket. Länsstyrelsen ges möjlighet att förhindra att en kommun anmäler ett område om det står klart att områdets sociala och ekonomiska förhållanden inte motiverar en anmälan och deras yttrande är bindande för kommunen. Därutöver har de socioekonomiska urvalskriterierna specificerats något och tiden för Migrationsverket att uppdatera förteckning över anmälda områden har kortats. Förordningsändringarna innebär att redan anmälda områden för undantag av asylsökandes eget boende kommer att upphöra vid utgången av år 2020, vilket föranleder denna nya anmälan.

På grund av den begränsade tidsramen har detta ärende ej gått på remiss till berörda nämnder och andra parter. Däremot har, utöver stadskontoret, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, grundskoleförvaltningen och förskoleförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen samt hälsa- vård och omsorgsförvaltningen inkommit med bedömningar som tagits hänsyn till i stadskontorets utredning av områden som bör undantas för asylsökandes eget boende.

Bakgrund

Den 27 november 2019 beslutades om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). En ny paragraf, 10 a §, infördes som innebär att asylsökandes möjligheter att bo i eget boende ska begränsas i vissa områden. Om en asylsökande på egen hand ordnar bostad i ett område som anses ha sociala och ekonomiska utmaningar ska hen som huvudregel inte ha rätt till dagersättning eller särskilt bidrag enligt LMA.¹ Regeringen får meddela föreskrifter om vilka delar av en kommun som ska anses ha socioekonomiska utmaningar och om möjligheten för en kommun med sådana områden att anmäla vilka av kommundelarna som ska omfattas av undantaget från möjligheten till eget boende. Regeringen har därefter i förordning meddelat kompletterande föreskrifter där vissa kommuner genom ett anmälningförfarande till Migrationsverket får ange vilka kommundelar som ska omfattas av begränsningen. Migrationsverket har fått i uppdrag att skapa en förteckning över undantagna områden. Enligt förordningen skulle kommunen innan anmälan lämnas in ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig över vilken eller vilka delar av kommunen som anmälan bör avse utifrån en rådgivande och stödjande roll.

¹ Lagen gäller inte om det är uppenbart oskäligt att den asylsökande personen inte får rätt till dagersättning och gäller inte heller ensamkommande barn.

Malmö stad var en av 32 kommuner som fick möjligheten att anmäla områden och beslut fattades i kommunfullmäktige den 29 april att hela Malmö skulle omfattas av undantaget². Lagändringen trädde i kraft den 1 januari 2020, men begränsningen av rätten till dagersättning får effekt först i samband med att Migrationsverkets förteckning över vilka områden som omfattas börjar gälla den 1 juli 2020.

Likt Malmö stad, valde flera andra kommuner att anmäla samtliga områden i kommunen. En promemoria *Ett ändrat förfarande för att anmäla områden som omfattas av begränsningen av rätten till dagersättning vid eget boende*³ skickades ut på remiss den 15 maj 2020⁴ där förslag om nytt anmälningsförfarande presenterades utifrån att syftet med regeländringarna inte uppnåtts samt i vilken det ifrågasattes om det verkligen fanns socioekonomiska utmaningar som motiverar en anmälan i samtliga anmälda områden. De ändringar som föreslogs i promemorian gällande anmälningsförfarandet trädde i kraft den 15 augusti 2020. Förordningsändringarna syftar till att asylsökande personer i fler fall än tidigare ska välja att bo i områden där det finns förutsättningar för ett socialt hållbart mottagande och att begränsningen av rätten till dagersättning vid eget boende inte ska omfatta fler områden än vad som är nödvändigt.

Ny förordning och nytt anmälningsförfarande

I enlighet med ny förordning är det, likt tidigare, kommunen som ska anmäla till Migrationsverket vilka områden som ska omfattas av begränsning att bo i EBO med bibehållen dagersättning. Som innan, ska också en kommun innan anmälan till Migrationsverket inhämta ett yttrande från länsstyrelsen över de områden som kommunen avser att anmäla och detta ska bifogas anmälan. Det som är nytt är att länsstyrelsen, i sitt yttrande, kan invända mot att ett område anmäls om det bedöms vara omotiverat och kommunen får inte anmäla ett område som omfattas av en invändning från länsstyrelsen. Vid bedömningen av om det är motiverat att anmäla en del av kommunen ska de sociala och ekonomiska förhållandena i kommundelen beaktas och särskilt graden av arbetslöshet, sysselsättning, andelen mottagare av försörjningsstöd, skolresultaten, utbildningsnivån och valdeltagandet i det aktuella området.

Utöver dessa faktorer nämns också att andra sociala och ekonomiska förhållanden i ett område bör beaktas i det enskilda fallet vid bedömning. Exempelvis svårigheter att tillgodose invånarnas behov i skolan eller av andra välfärdstjänster, utmaningar kopplade till exempelvis segregation eller integration, att ett område avviker från riksgenomsnittet när det gäller brottslighet och otrygghet. Ett områdes sociala och ekonomiska förhållanden kan också påverkas av hur det ser ut i andra närliggande områden; ett område har svårt att erbjuda förskola, skola eller andra tjänster på grund av att invånare från andra delar av kommunen söker sig till eller på annat sätt tar områdets resurser i anspråk. För att faktorerna i ett område ska vara relevanta vid bedömningen bör det krävas att svårigheterna eller utmaningarna inte endast är begränsade utan av viss styrka och att förhållandena i området därför avviker från andra jämförbara områden. I den promemoria som ligger till grund för aktuella förordningsändringar lyfts också svårigheter med att områdena avgränsas för mycket och blir för små, varpå man föreslår att gruppera flera mindre områden så att de exempelvis motsvarar exempelvis stadsdelar eller bostadsområden.

Länsstyrelsens ställningstagande i frågan om vilka kommundelar som är motiverade att anmäla ska inte få överklagas, men det finns inget hinder mot att kommunen förbereder en ny ansökan

² STK-2020-132

³ Ju2020/01879/L7

⁴ Malmö stads yttrande STK-2020-831

för länsstyrelsen att yttra sig över och att kommunen där tydligare utvecklar varför området har sådana sociala och ekonomiska förhållanden som motiverar en anmälan.

Länsstyrelsen är ännu inte klar med sina riktlinjer/vägledning för bedömning. Länsstyrelsen behöver invänta samråd från kolleger på nationell nivå samt från deras samrådsforum med SKR och Delmos. Vid kontakter med länsstyrelsen framgår att det som diskuteras (ännu inte klart) är att länsstyrelsen vid bedömning behöver ta del av handlingar från kommun där följande kan påvisas för motivering av områdesbegränsning:

- Vilka DeSO som omfattas
- Underlag som påvisar motivering för områdesbegränsning
- Analysunderlag
- Beskrivning av intern beredning

Den längsta tiden för Migrationsverket att uppdatera förteckningen över anmälda områden har kortats från två månader till två veckor. Detta innebär att berörda kommuner senast den 17 oktober 2020 måste anmäla områden för att de ska börja gälla från 1 januari 2021 då de områden som tidigare anmälts upphör att gälla. Anmälan till Migrationsverkets ska göras enligt Statistiska centralbyråns koder för demografiska statistikområden (DeSO)⁵.

Kommunledningens viljeriktning

Malmö stad har i sin anmälan till Migrationsverket undantagit samtliga områden i staden efter beslut i kommunfullmäktige. Bland annat mot bakgrund av att trots skillnader mellan områden ligger staden sämre till än rikssnittet utifrån socioekonomiska faktorer, vilket försvårar en etablering i samhället. Historiskt och idag har Malmös kommunmottagande till största del bestått av personer som redan under asylprocessen bott i staden i EBO och ofta har detta sammankopplats med trångboddhet och ohållbara boendesituationer, de negativa effekterna för barn har särskilt lyfts fram. Risken att EBO också bidrar till den svarta bostadsmarknaden och handel med hyreskontrakt lyfts. Dessa argument kvarstår trots ändrad förordning. Försvårad etablering i en stad där jobb och bostad är svårt att hitta, oavsett i vilket område individen bor och särskilt för den som är nyanländ är ett faktum och innebär ekonomiska kostnader för individ och kommun.

Kommunledningen i Malmö vill därför trots ny förordning anmäla samtliga områden i Malmö och hänvisar till det beslut som fattades i kommunfullmäktige i Malmö den 29 april 2020⁶.

Områden i Malmö att undantas i enlighet med ny förordning

Utifrån de möjliga anmälningsgrunder som anges i förordningen och dess förarbeten samt de riktlinjer som länsstyrelsen kommer ta fram för bedömning har stadskontoret fått i uppdrag att utreda Malmös områden utifrån förslaget till förordningsändringarna. Stadskontoret har tittat på Malmös områden utifrån fyra aspekter: Områden med socioekonomiska utmaningar, Områden med otrygghet och brottslighet, Områden med svårighet att tillgodose invånarnas välfärdsbehov och Områden med andra utmaningar kopplade till segregation och integration.

Områden med socioekonomiska utmaningar

Den nya förordningen nämner specifikt arbetslöshet, sysselsättning, mottagare av försörjningsstöd, skolresultat, utbildningsnivå och valdeltagande som viktiga socioekonomiska

⁵ DeSO är en regional indelning i mindre geografiska områden som följer läns- och kommungränserna, där varje område har en unik kod.

⁶ STK-2020-132

faktorer som ska beaktas vid bedömning av vilka områden som kan undantas för EBO med rätt till bibehållen dagersättning. Senast möjliga statistik för dessa faktorer som finns att få fram på områdes-nivå är från 2018.

För att belysa situationen i Malmös områden har stadskontoret tagit fram lokal områdesstatistik för nedanstående nio parametrar för att belysa de sex olika socioekonomiska faktorerna. Framtagna data har ställts i förhållande till rikssnittet, dels då det nämns i relation till vissa faktorer i promemorian och dels för att inga andra gränsvärden uppgetts eller kan anses vara vedertagna. Snarare är rikssnittet ofta det jämförande värde som används, i alla fall i relation till försörjningsstöd och valdeltagande.

Socioekonomisk faktor	Rikssnitt 2018	Undersökt parameter
Arbetslöshet	3,2	Andel (%) arbetslösa invånare (20–64 år) 1–9 månader under året.
	6,7	Andel (%) arbetslösa invånare (20–64 år) 10–12 månader under året.
Sysselsättning	79,5	Andel (%) förvärvsarbetande invånare (20–64 år).
Mottagare av försörjningsstöd	2,8	Andel (%) invånare (20–64 år) med ekonomiskt bistånd 1–9 månader under året.
	1,6	Andel (%) invånare (20–64 år) med ekonomiskt bistånd 10–12 månader under året.
Skolresultat	82,7	Andel (%) elever i årskurs 9 som är behöriga till gymnasiets yrkesprogram.
	73,0	Andel (%) elever som efter gymnasiet har grundläggande högskolebehörighet.
Utbildningsnivå	11,5	Andel (%) invånare (20–64 år) med förgymnasial utbildning.
Valdeltagande	Riksdag 87,18 Landsting 83,75 Kommun 84,12	Valdeltagande per valdistrikt i riksdagsval, landstingsval och kommunalval 2018. Valdistrikten har därefter länkats till aktuellt DeSo/RegSO-område.

Anmälan till Migrationsverket av områden som ska undantas ska göras med DeSo-koder. Dock föreslås i promemorian, som låg till grund till förordningsändringarna, att mindre områden grupperas för att de inte ska bli för avgränsade och för små. Därför har vi i utredningen av Malmös områden utgått från SCB:s nya regionala indelning RegSO⁷.

I det statistiska underlaget (se bilaga 1) som tagits fram och bearbetats framträder fem olika kategoriseringar av områden:

1. Områden med sämre förutsättningar än rikssnittet vad gäller samtliga faktorer, 9 parametrar

Totalt 25 RegSO-områden som motsvaras av 46 DeSo-områden.

⁷ SCB 1 juni 2020, <https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/regso---regionala-statistikomraden/>

I dessa områden är andelen arbetslösa invånare 1–9 månader mellan 3,42–8,4 procent och arbetslösa 10–12 månader 8,03–21,50 procent. Andelen förvärvsarbetande motsvarar mellan 33,04–66,86 procent. 3,48–12,97 procent av invånarna har fått försörjningsstöd i 1–9 månader och mellan 2,59–23,19 procent har fått försörjningsstöd i 10–12 månader under året. Mellan 33,33–82,83 procent av eleverna i årskurs 9 är behöriga till gymnasiets yrkesprogram och mellan 34,15–69,05 procent av eleverna som går ut gymnasiet har grundläggande högskolebehörighet. Andelen invånare som har högst förgymnasial utbildning är mellan 11,8–40,94 procent. Valdeltagandet är sämre än riksnittet i samtliga val.

2. Områden med sämre förutsättningar än riksnittet i 5–8 parametrar

Totalt 23 RegSO-områden som motsvaras av 51 DeSo-områden.

I dessa områden är andelen arbetslösa invånare 1–9 månader mellan 2,17–6,69 procent och arbetslösa 10–12 månader 4,32–20,82 procent. Andelen förvärvsarbetande motsvarar mellan 42,93–76,61 procent. 1,43–11,65 procent av invånarna har fått försörjningsstöd i 1–9 månader och mellan 0,99–13,16 procent har fått försörjningsstöd i 10–12 månader under året. Mellan 58,33–100 procent av eleverna i årskurs 9 är behöriga till gymnasiets yrkesprogram och mellan 36,36–90,9 procent av eleverna som går ut gymnasiet har grundläggande högskolebehörighet. Andelen invånare som har högst förgymnasial utbildning är mellan 6,39–26,43 procent. Valdeltagandet är sämre än riksnittet i samtliga val.

3. Områden med sämre förutsättningar än riksnittet i 3–4 parametrar

Totalt 19 RegSO-områden som motsvaras av 38 DeSo-områden.

I dessa områden är andelen arbetslösa invånare 1–9 månader mellan 0,88–3,22 procent och arbetslösa 10–12 månader 1,61–6,64 procent. Andelen förvärvsarbetande motsvarar mellan 65,77–78,08 procent. 0,66–2,68 procent av invånarna har fått försörjningsstöd i 1–9 månader och mellan 0,51–3,09 procent har fått försörjningsstöd i 10–12 månader under året. Mellan 63,33–95,12 procent av eleverna i årskurs 9 är behöriga till gymnasiets yrkesprogram och mellan 35,29–85,71 procent av eleverna som går ut gymnasiet har grundläggande högskolebehörighet. Andelen invånare som har högst förgymnasial utbildning är mellan 3,58–12,36 procent. Valdeltagandet är sämre än riksnittet i samtliga val i 13 av 19 områden.

4. Områden med sämre förutsättningar än riksnittet i 1–2 parametrar

Totalt 19 RegSO-områden som motsvaras av 41 DeSo-områden. Dessa områden påvisar framförallt sämre förutsättningar än riksnittet i förhållande till parametrarna förvärvsarbetande och andel elever som efter gymnasiet har högskolekompetens.

I dessa områden är andelen arbetslösa invånare 1–9 månader mellan 1,13–2,90 procent och arbetslösa 10–12 månader 0,75–4,33 procent. Andelen förvärvsarbetande motsvarar mellan 71,89–81,14 procent. 0,25–1,79 procent av invånarna har fått försörjningsstöd i 1–9 månader och mellan 0,08–2,12 procent har fått försörjningsstöd i 10–12 månader under året. Mellan 76,19–100 procent av eleverna i årskurs 9 är behöriga till gymnasiets yrkesprogram och mellan 64,29–85,71 procent av eleverna som går ut gymnasiet har grundläggande högskolebehörighet. Andelen invånare som har högst förgymnasial utbildning är mellan 1,5–9,94 procent. Valdeltagandet är bättre än riksnittet i samtliga val i 11 av 19 områden.

5. Områden med bättre förutsättningar än riksnittet vad gäller samtliga faktorer, 9 parametrar

Totalt 5 RegSO-områden som motsvaras av 16 DeSo-områden.

I dessa områden är andelen arbetslösa invånare 1–9 månader mellan 1,28–1,95 procent och

arbetslösa 10–12 månader 0,91–2,97 procent. Andelen förvärvsarbetslösa motsvarar mellan 81,27–84,62 procent. 0,07–0,68 procent av invånarna har fått försörjningsstöd i 1–9 månader och mellan 0–0,42 procent har fått försörjningsstöd i 10–12 månader under året. Mellan 89,06–100 procent av eleverna i årskurs 9 är behöriga till gymnasiet yrkesprogram och mellan 76,47–94,74 procent av eleverna som går ut gymnasiet har grundläggande högskolebehörighet. Andelen invånare som har högst förgymnasial utbildning är mellan 2,25–9,5 procent. Valdeltagandet är bättre än rikssnittet i samtliga val i 4 av 5 områden och i det sista området ligger valdeltagandet mycket nära rikssnittet i samtliga val.

För samtliga områden skiljer det sig åt hur långt över eller under rikssnittet de ligger i relation till samtliga faktorer. I de områdena som har sämre förutsättningar än rikssnittet i 1–8 parametrar (kategori 2–4 ovan) finns det skillnader mellan vilka faktorer där området påvisar sämre respektive bättre förutsättningar än rikssnittet.

Områden med otrygghet och brottslighet

I förarbetena till den nya förordningen nämns att det kan anses vara motiverat att anmäla områden som avviker från riksgenomsnittet när det gäller brottslighet och otrygghet. Polisen har identifierat ett antal särskilt utsatta områden och riskområden i Malmö. Identifierade särskilt utsatta områden i Malmö är Rosengård (Söder om Amiralsgatan), Nydala, Hermodsdal, Lindängen, Södra Sofielund (Seved) och därtill riskområdena Holma, Kroksbäck, Bellevuegården.⁸

Dessa områden finns samtliga att hitta bland de områden i Malmö, som redogjordes för ovan, som ligger sämre till än rikssnittet i samtliga undersökta faktorer.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen delar bedömningen att de områden som Polisen identifierat som särskilt utsatta områden och riskområden bör undantas asylsökandes eget boende.

Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen uppger att med anledning av att personal upplever otrygghet i vissa områden är vissa arbetsschema dubbelbemannade. Ökad upplevelse av oro kan generera ökat behov av dubbelbemanning vilket kan ses som en utmaning utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv. Områden som nämns i samband med detta är Bulltofta, Rosengård, Fosie, Nydala och Söderkulla.

Områden med svårigheter att tillgodose invånarnas välfärdsbehov

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser att det underlag stadskontoret tagit fram fungerar synnerligen väl och ger en god samlad bild av hur stadens olika delar förhåller sig avseende de aktuella faktorerna. Förvaltningen anser att andel orosanmälningar kring barn som far illa kan fungera som en indikator på barns situation i ett område. Förvaltningens egna statistik visar

att de områden med hög andel orosanmälningar generellt är samma områden som har hög arbetslöshet, hög andel mottagare av försörjningsstöd, låg sysselsättning, sämre skolresultat, låg

⁸ Ett *utsatt område* karaktäriseras av en låg socioekonomisk status där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Ett *särskilt utsatt område* kännetecknas av en allmän obenägenhet att delta i rättsprocessen där situationen i området innebär att det är svårt eller nästintill omöjligt för polisen att fullfölja sitt uppdrag, där det i viss mån finns parallella samhällsstrukturer, extremism, personer som reser iväg för att delta i strid i konfliktområden, och en hög koncentration av kriminella. *Riskområden* uppfyller samtliga kriterier för ett utsatt område, men når inte riktigt upp till det som kännetecknar ett särskilt utsatt område.

Polisen 2019, *Kriminell påverkan i lokalsamhället - En lägesbild för utvecklingen i utsatta områden*

utbildningsnivå och lågt valdeltagande. Eventuellt kan det vara intressant att särskilt beakta andel orosanmälningar i de fall ett område ”står och väger” mellan att omfattas eller undantas av egenbosättning. Mot bakgrund av den statistik som stadskontoret presenterat och förvaltningens statistik avseende orosanmälningar anser förvaltningen att de områden med sämre förutsättningar än rikssnittet vad gäller samtliga 9 faktorer samt områden med sämre förutsättningar än rikssnittet i 5–8 faktorer bör undantas från asylsökandes egenbosättning med bibehållen dagersättning.

Förskoleförvaltningen uppger att asylsökande erbjuds förskola utifrån ”vistelsebegreppet” dvs. att de finns/bor i staden. Generellt har dessa barn ett eget behov av förskola utifrån definitionen i skollaget oavsett vårdnadshavarnas situation så därmed omfattas samtliga asylsökande barn i åldrarna 1-6 år av denna rätt, även om långt ifrån alla går i förskola i dag.

Tillgången till förskoleplatser i relation till behovet ser olika ut i olika delar av staden och därmed förutsättningarna för serviceutbudet. Generellt så tenderar asylsökande dock att bosätta sig i de geografiska områden där förskoleförvaltningen har en överkapacitet av förskoleplatser så därför ser förvaltningen inte att bosättningsplatsen kommer att påverka förvaltningens uppdrag i praktiken

Grundskoleförvaltningen ser inga starka skäl till att undanta de områden i Malmö som ligger sämre till än rikssnittet i 0-4 faktorer av 9, men även i dessa områden har förvaltningen utmaningar. Förvaltningen redovisar Skolverkets bedömning av vilka skolor som har mest socioekonomiska utmaningar i Malmö och dessa finns inom de områden som ligger sämre till än rikssnittet i 5-8 faktorer eller i alla 9 faktorer. Grundskoleförvaltningen använder index i sitt resursfördelningssystem utifrån följande socioekonomiska variabler: kön, invandringsår, vårdnadshavarnas utbildningsnivå, ekonomiskt bistånd, antal vårdnadshavare, bostadsområde, samt skola.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen anser att samtliga områden i Malmö fortsatt ska vara undantagna. Förvaltningen utgår i argumentationen från perspektivet att det är svårt att säkerställa var asylsökanden bor, vilket medför att det blir komplext att utgå från DeSo-områdesuppdelningen. Det förekommer exempelvis frekvent att elever på vuxenutbildningen har c/o-adresser. Vid utskick med traditionell post är det vanligtvis cirka hälften av breven som inte kan levereras. Det är således svårt att med säkerhet fastställa bostadsadress. Elever använder redan idag tekniken med att c/o-skriva sig i områden där de inte bor. Om inte hela Malmö ingår, finns en överhängande risk att systemet kommer att utnyttjas än mer. Malmö är dessutom en geografiskt tät stad, vilket gör det svårt med exakta avgränsningar av DeSo-områden. Ovanstående talar emot att enbart anmäla vissa områden. Utöver det vill förvaltningen lyfta att det sker en stor omflyttning mellan områdena, vilket gör uppföljningsfrågan av boendet central.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har förslag på tillägg till två av de beskrivna faktorerna:

- Mottagare av försörjningsstöd: Föreslås att även hushållet som helhet beaktas.
- Utbildningsnivå: Utifrån den statistik som finns för vuxenutbildningens verksamheter svenska för invandrare (sfi) och utbildning på grundläggande nivå, går det att identifiera andel elever med olika utbildningsnivå. Det kan även vara aktuellt att följa andel avbrott av studier inom gymnasieutbildningen och vuxenutbildningen.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har följande förslag på ytterligare faktorer:

- Etablering: Elever som tillhör etableringen. Andel invånare som befinner sig i etableringsfasen. Underlag kan fås via Arbetsförmedlingen. Samarbete sker mellan Arbetsförmedlingen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen under etableringen.
- KAA: Andel ungdomar inskrivna i KAA. Andel ungdomar som återkommer till KAA under läsåret. Det senare kan kopplas till flera socioekonomiska faktorer.

Hälso-, vård- och omsorgsförvaltningen uppger att ur ett brukarperspektiv kan trångboddhet bidra till svårigheter att kunna genomföra hemtjänstinsatser och hälso- och sjukvårdsinsatser (hemsjukvård). Trångboddhet kan också begränsa möjligheten att använda hjälpmedel vilket då påverkar möjligheterna att kunna genomföra insatser och tillgodose vårdbehov. Ur ett arbetsgivarperspektiv bidrar trångboddhet till en sämre arbetsmiljö.

Stadsbyggnadskontoret kan inte se att existerande trångboddhet finns med i statistiken. Med all sannolikhet skulle en sådan parameter dock inte peka ut andra områden än de som redan finns med av andra skäl.

Enheten för bostadstillsyn och enheten för trygghet och samordnat tillsyn inom miljöförvaltningen har inget övrigt att tillägga till skrivelsen. Förvaltningens tillsyn riktar sig mot specifika bostäder och fastigheter, och ur det underlag som finns är det inte möjligt att dra några motiverbara slutsatser om avvikelser på DeSo-områdesnivå.

Områden med andra utmaningar kopplade till segregation och integration

Förskolans kompensatoriska uppdrag innebär att förvaltningen ska stimulera och stötta varje barn i dess utveckling utifrån det unika barnets förutsättning. I förskolan är språkutvecklingen naturligt en central del av uppdraget. Att ge alla barn samma förutsättningar för en fortsatt skolgång blir därför en större utmaning ju mer segregerad staden är. Utifrån förskolans uppdrag är det därför gynnsamt om nyanlända, asylsökande, och andra som inte har svenska som modersmål och där svenska inte talas av föräldrarna inte koncentreras till några få geografiska områden i staden.

Områden med utmaningar utifrån risk och skyddsfaktorer

Enheten för Lokal utveckling och trygghet vid stadskontoret bedriver tillsammans med stadens förvaltningar och externa intressenter preventiva CTC arbetet för att långsiktigt förbättra barn och ungas uppväxtvillkor. För att kunna sätta in rätt preventiva åtgärder görs omfattande analyser av olika geografiska områdens risk- och skyddsfaktorer. Dessa faktorer bidrar till att ge en bild av områdets utmaningar med tydliga kopplingar till segregation och ojämlikhet i förhållande till andra delar i staden. I en bedömning av var egenbosättning inte bör tillåtas kan därför områden med förhöjda riskfaktorer eller svaga skyddsfaktorer användas i bedömningen.

De geografiska områdena sammanfaller inte helt med RegSO men bygger på DeSO varför det är möjligt att sammankoppla med det övriga materialet i denna utredning. Problemet är dock att analysarbetet fortfarande pågår och det är för tidigt att ge en totalbild över staden. Utifrån det som analyserats hittills kan enheten för lokal utveckling och trygghet dock dra slutsatsen att åtminstone 7 av 14 lokalområden (vilket omfattar 63 av de totalt 136 delområdena) i CTC har tydliga utmaningar vad avser risk och skyddsfaktorer i närområdet i förhållande till ett Malmösnitt. Vägs det då också in att Malmö i förhållande till riket (vilket ska bedömas vid undantag från EBO) är det rimligt att anta att ett betydande antal fler delområden bör undantas.

Trots att analyserna pågår kan en preliminär slutsats vara att de mätningar av risk- och skyddsfaktorer som görs i CTC arbetet ger stöd åt den slutsats stadskontoret gör av förslag till undantag av RegSO- områden. Enheten återkommer dock gärna när analysarbetet färdigställts i slutet av året för att komplettera om det utifrån CTC arbetets analyser kan antas att ytterligare geografiska områden bör undantas.

Enheten för lokal utveckling och trygghet vill också ge stöd åt gymnasie- och vuxenutbildningens m.fl. uppfattning att hela staden fortsatt bör undantas. Det är rimligt att anta att om inte hela staden undantas så kommer problematiken att folkbokföringsadress och det faktiska boendet inte överensstämmer att öka. Det öppnar för ytterligare problematik kring t.ex. svartkontrakt och trångboddhet som inte syns i statistiken.

Stadskontorets bedömning

Kommunledningen vill fortsatt undanta samtliga områden i Malmö och står fast vid det beslut som fattades i kommunfullmäktige den 29 april 2020. Om detta inte accepteras av länsstyrelsen utgör denna utredning och dess förslag ett alternativ som kan presenteras för länsstyrelsen inför deras yttrande.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen anser liksom kommunledningen att samtliga områden i Malmö fortsatt ska vara undantagna. Även Enheten för lokal utveckling och trygghet vid stadskontoret stödjer denna uppfattning att hela staden fortsatt bör undantas då det är rimligt att anta att om inte hela staden undantas så kommer problematiken att folkbokföringsadress och det faktiska boendet inte överensstämmer att öka.

Det statistiska underlaget visar att det är 67 av Malmös 91 RegSO-områden som har sämre förutsättningar än riksnittet i 3–9 parametrar (ovan kategori 1-3) Det är framförallt 48 av de 91 RegSO-områdena som skiljer sig från riksnittet i så många socioekonomiska faktorer (5-8 parametrar samt samtliga 9 parametrar) att de bör undantas (ovan kategori 1–2). Dessa motsvaras av totalt 97 av Malmös 192 DeSo-områden. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen och grundskoleförvaltningen delar stadskontorets bedömning att de områden med sämre förutsättningar än riksnittet vad gäller samtliga 9 faktorer samt områden med sämre förutsättningar än riksnittet i 5–8 faktorer bör undantas från asylsökandes egenbosättning med bibehållen dagarsättning.

Stadskontorets förslag

Mot bakgrund av ovanstående föreslår stadskontoret att 48 av Malmös 91 RegSO-områden anmäls till Migrationsverket för att undantas asylsökandes eget boende med fortsatt rätt till ersättning. Detta motsvarar 97 av Malmös 192 DeSo-områden.

Ansvariga

Gunnar Bergström Enhetschef
Micael Nord Näringslivsdirektör
Lotta Liedberg Sekreterare
Andreas Norbrant Stadsdirektör